

IŠVADA

2018 m. lapkričio 7 d.

Vilnius

Dėl Seimo Peticijų komisijos sprendimo

Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisija (toliau – Komisija) 2018 m. lapkričio 7 d. posėdyje iš esmės išnagrinėjo Viltanos Šakenytės peticiją „Dėl Lietuvos Respublikos politinių partijų įstatymo, Lietuvos Respublikos politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo bei finansavimo kontrolės įstatymo ir kt. pakeitimo“ ir priėmė sprendimą atmesti joje pateiktą pasiūlymą iš Lietuvos Respublikos politinių partijų įstatymo 19 straipsnio 1 dalies išbraukti 2 punktą, kuriame nustatyta, kad politinės partijos finansavimo šaltiniai yra valstybės biudžeto asignavimai, taip pat atitinkamai pakeisti Lietuvos Respublikos politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo bei finansavimo kontrolės įstatymą ir kitus su politinių partijų finansavimu iš valstybės biudžeto susijusius įstatymus.

Komisija šį sprendimą priėmė, atsižvelgusi į Lietuvos Respublikos Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto pateiktą nuomonę, kitą informaciją ir manydama, kad politines partijas nustojus finansuoti valstybės biudžeto lėšomis, iš esmės būtų sužlugdyta partinė sistema. Tai lemtų ir tolimesnius neigiamus procesus politinei sistemai ir valstybei.

Siekiant, kad partinė sistema sklandžiai funkcionuotų, kad jos galėtų užtikrinti savo kasdienę veiklą, konkuruoti tarpusavyje ir įgyvendinti savo idėjas, jos turi turėti piniginių lėšų, todėl politinių partijų finansavimo klausimas yra aktualus visoms valstybėms.

Daugumoje Europos demokratinių valstybių politinės partijos yra finansuojamos iš valstybės biudžeto. Pirmoji Europos šalis, parėmusi tiesioginį politinių partijų finansavimą iš valstybės biudžeto, buvo Vokietijos Federacinė Respublika, kai 1959 m. skyrė nedidelę paramą iš valstybės biudžeto. Vėliau ir kitos Europos šalys pradėjo finansuoti politinių partijų veiklą: Austrija 1963 m., Prancūzija 1965 m., Švedija 1966 m., Suomija 1967 m., Danija 1969 m., Norvegija 1970 m., Italija 1974 m., Ispanija 1977 m. Iš visų demokratiškų Europos valstybių tik viena Šveicarija neskiria politinėms partijoms finansavimo iš valstybės biudžeto.

Finansavimo gavimo modeliai atskirose valstybėse labai skirtingi. Daugelyje demokratiškų Europos valstybių politinių partijų finansavimas iš valstybės biudžeto yra skirstomas į tiesioginį valstybinį politinių partijų finansavimą (valstybės biudžeto dotacijos) ir netiesioginį valstybinių politinių partijų finansavimą (pvz., teisė nemokamai naudotis visuomenės informavimo priemonėmis, parama parlamentiniam politinių partijų darbui, įvairios mokestinės lengvatos ir pan.).

Valstybinis politinių partijų finansavimas leidžia partijoms išlikti nepriklausomoms nuo privačių subjektų įtakos, mažėja politinės korupcijos rizika, politinių partijų finansavimas yra skaidresnis. Pagrindinis neigiamas aspektas – valstybės gyventojų (mokesčių mokėtojų) nenoras remti partijas, kurios neatspindi jų pažiūrų ir interesų.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad įstatymų leidėjas pagal Konstitucijos 35 straipsnio 3 dalį turi reglamentuoti *inter alia* politinių partijų steigimą ir veiklą. Tai darydamas, įstatymų leidėjas pagal Konstituciją, *inter alia* jos 35 straipsnio 3 dalį, gali nustatyti

inter alia politinių partijų finansavimo šaltinius, būdus ir šio finansavimo kontrolės tvarką. Konstitucijoje nėra tiesiogiai nustatyti rinkimų kampanijų ir jų dalyvių, *inter alia* politinių partijų, finansavimo šaltiniai, būdai ir finansavimo kontrolės pagrindai, tačiau, kaip nurodė Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, su tuo susiję principai atitinkamai kyla iš Konstitucijos, *inter alia* jos preambulėje įtvirtinto atviros pilietinės visuomenės siekio, taip pat jos 35, 44, 83, 113, 114, 141 straipsniuose tiesiogiai įtvirtintų (*expressis verbis* nurodytų) partijų politinio siekio ir jo įgyvendinimo specifikos.

Politinių partijų finansavimo modelis Lietuvoje ne kartą kito ir nuo 1990 m. praėjo net kelis raidos etapus. Iki 2012 m. sausio 1 d. Lietuvoje valstybės biudžeto dotacijos buvo vienas iš Lietuvos politinių partijų šaltinių. Uždraudus gauti finansavimą iš juridinių asmenų ir apribojus fizinių asmenų aukas, valstybinis finansavimas tapo pagrindiniu politinių partijų finansavimo šaltiniu.

Peticijų komisija, vadovaudamasi Peticijų įstatymo 12 straipsnio 3 dalies ir Seimo Peticijų komisijos nuostatų 28 punktu, siūlo Seimo seniūnų sueigai įtraukti į Lietuvos Respublikos Seimo rudens sesijos darbotvarkę protokolinio nutarimo dėl Peticijų komisijos sprendimo dėl Viltanos Šakenytės peticijos projektą.

PRIDEDAMA:

1. Viltanos Šakenytės peticijos kopija, 4 lapai.
2. Seimo valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto 2018 m. spalio 8 d. raštas Nr. (V-2018-8713, 1 lapas.
3. Išrašas iš Peticijų komisijos 2018 m. lapkričio 7 d. posėdžio protokolo Nr. 250-P-16, 1 lapas.
4. Lietuvos Respublikos Seimo protokolinio nutarimo projektas, 1 lapas.

Komisijos pirmininkas

Petras Čimbaras